

Wyrok z dnia 19 maja 1999 r.

II UKN 647/98

Przy uszkodzeniu ciała dowiedzenie się o szkodzie ma miejsce, gdy poszkodowany dowiedział się o następstwach zdarzenia, co zwykle następuje z chwilą przeprowadzenia odpowiednich zabiegów zmierzających do przywrócenia poprzedniej sprawności narządom ciała.

Przewodniczący: SSN Barbara Wagner, Sędziowie SN: Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Stefania Szymańska.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 19 maja 1999 r. sprawy z powództwa Janiny M. przeciwko M. Zakładom Chemicznym „O.” Sp. z o.o. w M. o rentę wyrównawczą i zadośćuczynienie, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego-w Gdańsku z dnia 30 września 1998 r. [...]

1. z m i e n i ł zaskarżony wyrok i poprzedzający go wyrok Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku z siedzibą w Gdyni z dnia 15 maja 1998 r. [...] i oddalił powództwo,

2. przyznał adwokatowi Tomaszowi K. [...] kwotę 800 zł (osiemset) tytułem kosztów nie opłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu – od Skarbu Państwa.

U z a s a d n i e

Wyrokiem z dnia 15 maja 1998 r. [...] Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku z siedzibą w Gdyni – po ponownym rozpoznaniu sprawy – zasądził od pozwanych M. Zakładów Chemicznych „O.” Spółka z o.o. na rzecz powódki Janiny M. kwotę 13.911,86 zł tytułem skapitalizowanej renty wyrównawczej za okres od czerwca 1993 r. do kwietnia 1998 r. z ustawowymi odsetkami, bieżącą rentę wyrównawczą w kwocie 227 zł miesięcznie poczynając od maja 1998 r., kwotę 3.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami tytułem zadośćuczynienia i oddalił powództwo w pozostałej części, po ustaleniu następującego stanu faktycznego.

Powódka jako pracownik strony pozwanej uległa w dniu 1 grudnia 1992 r. wypadkowi przy pracy, doznając zmiążdżenia trzech palców ręki prawej, co ostatecznie spowodowało zaliczenie jej do III grupy inwalidów z tytułu wypadku przy pracy. Renta inwalidzka została jej przyznana od dnia 29 maja 1993 r., a pierwsza wypłata z tego tytułu nastąpiła 6 czerwca 1993 r. (stosunek pracy łączący powódkę ze stroną pozwaną ustał z dniem 28 maja 1993 r.). W ocenie Sądu, odpowiedzialność pracodawcy oparta jest na zasadzie ryzyka (art. 435 KC), a powództwo znajduje uzasadnienie w przepisach art. 444 KC. Powódka utrzymuje się wyłącznie z otrzymywanej renty inwalidzkiej, która jest niższa od średnich zarobków pracowników pozwanego o około 227 zł, co uzasadnia zasądzenie dochodzonej renty (skapitalizowanej i bieżącej). Przyznanie zadośćuczynienia znajduje prawne oparcie w art. 445 § 1 KC, a jego wysokość odzwierciedla rozmiar cierpień powódki przy uwzględnieniu faktu, że otrzymała ona łącznie kwotę 6.000 zł, jako odszkodowanie w związku z wypadkiem przy pracy.

Wobec apelacji pozwanego, Sąd Apelacyjny w Gdańsku obniżył do kwoty 5.673,40 zł skapitalizowaną rentę wyrównawczą i oddalił apelację w pozostałej części, dzielając – co do zasady – ustalenia faktyczne i prawne dokonane przez Sąd I instancji. W związku z twierdzeniami apelacji, iż powództwo uległo przedawnieniu, Sąd Apelacyjny powołał się na treść art. 386 § 6 KPC i swój pogląd zawarty w wyroku z dnia 28 listopada 1996 r. [...], uchylającym poprzedni wyrok Sądu Wojewódzkiego z dnia 2 października 1996 r. [...]. Według tego poglądu roszczenie oparte o przepis art. 444 KC nie jest wymagalne (bieg terminu przedawnienia nie rozpoczyna się) „dopóki wierzyciel nie poniesie szkody w postaci uszczerbku majątkowego lub utraconych korzyści”.

Powyższy wyrok zaskarżyła kasacją strona pozwana, zarzucając naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 442 § 1 KC i przyjęcie, iż powództwo zostało wytoczone przed upływem trzech lat od dowiedzenia się o szkodzie, oraz art. 444 § 2 KC i stwierdzenie, że skutkiem wypadku przy pracy było zmniejszenie się widoków powódki na przyszłość w zakresie możliwości znalezienia przez nią pracy, wniosła o jego zmianę i oddalenie powództwa. Według kasacji świadomość szkody to w tym wypadku wiadomość o skutkach wypadku, nie zaś szkoda rozumiana jako uszczerbek majątkowy.

W odpowiedzi na kasację powódka wniosła o jej oddalenie z przyznaniem kosztów procesu.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

W myśl art. 442 § 1 KC bieg przedawnienia roszczenia o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym, rozpoczyna się od chwili, w której poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia (konieczne jest więc dowiedzenie się o obu tych przesłankach, przy czym dowiedzenie się o szkodzie oznacza świadomość powstania szkody). Art. 444 KC zawierający materialną podstawę roszczenia z tytułu szkody wywołanej czynem niedozwolonym dotyczy uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia, a więc niewątpliwie tzw. szkody na osobie, która inaczej niż szkoda na mieniu, nie stanowi wprost uszczerbku w majątku poszkodowanego, dotyczy ona bowiem zdrowia lub życia poszkodowanego (art. 444 § 1 zdanie 1 i § 2 KC). Pośrednio odbija się ona na jego majątku, wobec zwiększenia wydatków bądź utraty lub zmniejszenia jego zdolności do pracy, ale świadomość szkody oznacza, w tym przypadku, dowiedzenie się o uszczerbku na zdrowiu, który w konsekwencji prowadzi do utraty lub ograniczenia zdolności do pracy. Chwila ta więc oznacza dowiedzenie się o szkodzie, przy czym nie musi to być świadomość rozmiarów szkody bądź też trwałości jej następstw – tak w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1986 r., III CRN 101/86 (niepublikowany). W orzecznictwie przyjmuje się, że „przy uszkodzeniu ciała dowiedzenie się o szkodzie ma miejsce, gdy poszkodowany dowiedział się o następstwach zdarzenia, co zwykle następuje z chwilą przeprowadzenia odpowiednich zabiegów zmierzających do przywrócenia poprzedniej sprawności narządom ciała” – wyrok z dnia 17 września 1984 r., I CR 245/84 (niepublikowany).

Te ogólne uwagi dają podstawę do stwierdzenia, że pogląd Sądu Apelacyjnego, iż roszczenie oparte na przepisie art. 444 KC nie staje się wymagalne dopóki poszkodowany nie poniesie szkody w postaci uszczerbku majątkowego, nie jest trafny. W okolicznościach sprawy świadomość szkody (na osobie) powódka uzyskała w momencie wiadomości o skutkach wypadku w postaci zmiążdżenia palców ręki prawej, a więc w dniu 2 grudnia 1992 r., kiedy wykonano amputację uszkodzonych w czasie wypadku palców. Fakt, że uraz ten doprowadził do zaliczenia jej do III grupy inwalidów i przyznania renty inwalidzkiej, nie może być uznany za miarodajny dla ustalenia chwili dowiedzenia się o szkodzie. W sytuacji więc, gdy pozew w niniejszej sprawie został złożony w dniu 3 czerwca 1996 r., przyjęć należy, że upłynął już trzy-

letni termin, o którym mowa w art. 442 § 1 KC, powództwo jest więc przedawnione.

Gdy zarzut naruszenia prawa materialnego podniesiony w kasacji jest usprawiedliwiony, Sąd Najwyższy orzekł co do istoty sprawy i zmieniając wyroki Sądów obu instancji oddalił powództwo po myśli art. 393¹⁵ KPC. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie § 25 w związku z § 7 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 1997 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. Nr 154, poz. 1013).

=====